

RAADSVOORSTEL

Datum raadsvergadering: 19 december 2017

Onderwerp	
Rapportage onderzoek toekomstbestendige kinderboerderij	Zaaknummer Z/17/288892
	Documentnummer INT/17/801774

Samenvatting

De subsidiëring van de kinderboerderij Rosorum krijgt al sinds 2015 bijzondere aandacht. Het onderwerp is destijds aan de orde gesteld omdat het bestuur van de Stichting Kinderboerderij Rosorum de noodklok heeft geluid over het tekort aan financiële middelen om het goede werk te kunnen waarborgen. Dit heeft, na initiatieven vanuit de raad geleid tot een aanpassing van het jaarbedrag voor het 2016.

Alvorens voor het jaar 2017 uit te gaan van de eenmalige verhoging zoals voor 2016 is vastgesteld, zijn er gesprekken met het stichtingsbestuur geweest over de behoefte om inzicht in het wel en wee van de voorziening goed in beeld te krijgen. In samenspraak met het stichtingsbestuur is gekozen om de raad voor te stellen een nader onderzoek door een deskundig bureau te laten verrichten om inzicht te krijgen van de huidige stand van zaken inclusief mogelijke potenties voor verbeteringen. De gemeenteraad heeft op 5 juli jl. ingestemd met het voorstel en middelen ter beschikking gesteld om een rapport op te laten stellen.

Dit rapport is inmiddels gereed en ligt nu ter bespreking door uw raad voor. In het rapport worden conclusies en aanbevelingen gedaan om te komen tot een aanpassing van het bestaande beleid en in relatie daarmee om een businessplan op te stellen voor een uitwerking van het realiseren van een natuur- en milieueducatie voorziening waarbinnen de afdeling NME en de kinderboerderij gestalte moet krijgen.

Raadsvoorstel

Wij stellen voor:

1. Kennis te nemen van het rapport en van de college-standpunten hierover.
2. In te stemmen dat, rekening houdend met de standpunten van de gemeenteraad, het college en stichtingsbestuur van de kinderboerderij aanvullende afspraken maken over het subsidie voor 2018 en de financiële consequenties in de gemeentebegroting vast te stellen;
3. Besluitvorming over het ambitieniveau van het natuur en milieueducatie, rekening houdend met de bevindingen van de raad, aan de nieuwe gemeenteraad voor te leggen;

Waarom naar de raad

De gemeenteraad heeft gevraagd om een onderzoeksrapport over de kinderboerderij. De rapportage die nu voorligt is het resultaat van het gevraagde onderzoek. Het rapport geeft uitgebreide informatie en een helder beeld van de stand van zaken en de mogelijke opties voor verbetering. Voor de discussie over de ambitie van de raad voor het natuur- en milieueducatiebeleid in brede zin is het gewenst dat de raad kennis neemt van dit rapport. De aanbevelingen gaan over de lange termijn en over het treffen van maatregelen op korte termijn. Om invulling aan de aanbevelingen te kunnen geven is financiële ruimte noodzakelijk waarover de raad de beslissingsbevoegdheid heeft.

Doelstelling en beoogd meetbaar effect

Het rapport over een toekomstbestendige kinderboerderij gaat niet alleen over de voorziening kinderboerderij als zodanig, maar is tevens een opstap naar de ontwikkeling van nieuw beleid voor het brede terrein van natuur- en milieueducatie. Zoals door de raad is gevraagd zijn in het rapport onder meer de mogelijkheden onderzocht naar verbreding door samenwerking met de gemeentelijke afdeling NME en naar de verschillende opties voor een locatie. In dit verband is ook gekeken naar de inhoud en werkwijze

van deze gemeentelijke afdeling. Dit is gebeurt in een open discussie tussen de medewerkers van de afdeling en het stichtingsbestuur van de kinderboerderij in relatie tot elkaar. Het rapport gaat hier uitgebreid op in. Door college en raad is gewezen op mogelijke verbindingen en innovatieve relaties voortkomend uit de nieuwe taken die we als gemeente hebben op het gebied van het sociaal domein. Daarnaast kan worden aangehaakt op ons gemeentelijk speerpunt: recreatie en toerisme. Vanzelfsprekend is duurzaamheid een element dat in het toekomstig beleid van een gemeentelijke NME-voorziening niet mag ontbreken. De doelstelling is om een gemeentelijk beleid te formuleren waarin de natuur- en milieueducatie in brede zin een prominente rol krijgt. Dit rapport is een opmaat naar het opstellen van een businessplan om alle facetten in beeld te brengen met de consequenties van de keuzes.

In grote lijnen onderschrijft het college de conclusies en aanbevelingen die in het rapport naar voren worden gebracht. Op onderdelen geven we hieronder de collegestandpunten weer.

9.1.1. Rosorum:

1. de kinderboerderij Rosorum wordt in de gemeente Zevenaar, zowel door burgers als door enkele raadsfracties, gezien als een waardevolle en beschermwaardige (basis-)voorziening.
2. deze voorziening bestaat al bijna 20 jaar en wordt beheerd door een groot aantal vrijwilligers, inclusief een vrijwilligersbestuur.
3. de structurele subsidie van de kant van de gemeente Zevenaar voor een dergelijke basisvoorziening is relatief laag: afgerond ruim € 11.000,= per jaar.

Standpunt college:

De constatering over de jaarlijkse kosten behoeft enige nuance, naast de jaarlijkse subsidie van € 11.000,= worden door de gemeente meer uitgaven gedaan die verband houden met de instandhouding van de kinderboerderij. In een eventuele uitwerking van een businessplan zullen deze volledig inzichtelijk gemaakt worden.

4. een kinderboerderij zoals Rosorum is, ook als vrijwilligersorganisatie, een volwaardig bedrijf. En zelfs een complex bedrijf, omdat de bedrijfsvoering moet voldoen aan vele wetten en regels op het vlak van veiligheid en (dieren) welzijn. Dit vraagt om een professionele organisatie met voldoende structurele middelen.
5. kinderboerderij Rosorum heeft in het verleden geen keurmerk van de vSKBN aangevraagd. Dit keurmerk borgt dat aan alle wet- en regelgeving waar een kinderboerderij aan moet voldoen (zoals de Arboret voor het personeel en de Wet Dieren voor het dierenwelzijn en criteria op het gebied van hygiëne en dierenwelzijn), kwalitatief wordt voldaan.
6. er is sprake van achterstallig onderhoud van de opstallen en mogelijk van de kwaliteit van de (brand/verblijfs-) veiligheid daarvan. Dit vraagt op heel korte termijn om gerichte investeringen. Structurele verbeteringen op dit vlak zijn inmiddels opgepakt, maar de financiële middelen daartoe ontbreken nog. De totale kosten voor de meest noodzakelijke verbeteringen die op korte termijn gerealiseerd moeten worden, worden geraamd op (maximaal) € 20.000,= .

Standpunt college:

Er is inmiddels een onderzoek naar (brand)veiligheid gedaan en daar komen geen zaken naar voren die om een directe aanpassing vragen. Over de gevolgen voor de instandhouding op korte en lange termijn moet een nader onderzoek plaatsvinden om te kunnen bepalen welke kosten daarmee gemoeid zijn, en welke kosten een onderdeel van de jaarlijkse exploitatie betreffen. Op dit moment zijn de omvang van de kosten moeilijk in te schatten.

7. het bestuur van de kinderboerderij heeft de handen vol aan de dagelijkse exploitatie. Desondanks 'kwijnt' de voorziening door structurele schaarste aan middelen en voldoende goed opgeleide (vrijwillige) medewerkers.

Standpunt college:

Rekening houdend met donaties etc. is de uitspraak over structurele schaarste ons inziens te zwaar aangezet. Het behoeft geen betoog dat mede gelet op de opmerking van de accountant nader overleg over het structurele subsidie gewenst is;

8. de kinderboerderij komt onvoldoende toe aan haar educatieve taak en heeft te weinig middelen om gericht te investeren in begeleiding van medewerkers en voorlichting/ educatie van bezoekers.
9. omdat het bestuur 80/90% van haar tijd en energie in beheer van de (fysieke) voorzieningen moet stoppen, komt zij onvoldoende toe aan de noodzakelijke inhoudelijke kwaliteitsontwikkeling op het vlak van educatie. Maar ook acquisitie en fondsenwerving om haar begroting sluitend te krijgen komen daardoor op de tweede plaats.

9.1.2 NME centrum (de Liemers):

1. het NME centrum vormt een belangrijke constante factor op het vlak van NME werk in zowel Zevenaar als in de Liemers.
2. haar doelgroep is primair het basisonderwijs. Het centrum biedt de mogelijkheid tot doelgroep verbreding, zoals Voortgezet onderwijs, burgers, maatschappelijke organisaties (zorg) en bedrijven. Het centrum ziet kansen voor functiecombinaties in het sociaal domein.
3. de beleidsmatige aansturing van de NME functie laat momenteel te wensen over; er is geen actueel beleidskader op het vlak van de NME-functie.. Bijgevolg wordt er praktisch gezien vooral gestuurd op de instandhouding –en kostenbeheersing- van de NME voorzieningen zoals die er nu zijn.
4. de medewerkers en vrijwilligers van het NME zijn zéér ervaren en door de wol geveerde professionals die zowel lokaal als regionaal 'een gevestigde positie' hebben.
5. zij vervullen voor diverse gemeenten in de regio (betaalde) aanvullende contractafspraken

Standpunt college:

Voor de komende periode is het realiseren van een actueel beleidskader een punt van aandacht. In dit verband is er behoefte om goede aansluiting te realiseren met de naastliggende beleidsvelden. Het is aan de nieuwe gemeenteraad om de ambitie op dit gebied vast te stellen.

Onderzoeksvraag 1:

Hoe kan de kinderboerderij Rosorum een toekomstbestendige voorziening worden?

Scenario I Afbouw

Dit scenario is feitelijk niet van toepassing/ relevant omdat kinderboerderij Rosorum als (basis) voorziening voldoende toekomstperspectief heeft in de vorm van zowel maatschappelijk als politiek draagvlak. Daarmee is het niet de vraag of, maar hoe (onder welke condities) de kinderboerderij kan blijven bestaan. Daarmee komt scenario II in beeld.

Scenario II Consolidatie

De kinderboerderij heeft als standalone voorziening o.i. (uiteindelijk) geen toekomst. Het beheer van een complexe (vrijwilligers)organisatie is met een dergelijk beperkt budget is op termijn onhoudbaar. De huidige situatie is o.i. kwetsbaar (relatief grote kans op allerlei soorten 'incidenten', gebrek aan continuïteit en kwaliteit) waardoor ook scenario II niet volhoudbaar is. Tenzij de gemeentelijke subsidie jaarlijks en structureel verdubbeld wordt. Maar dan nog zal de kinderboerderij slechts beperkt innovatiekracht (didactiek) kunnen ontwikkelen. Feitelijk wordt daarmee scenario III van toepassing.

Scenario III Professionaliseren

De kinderboerderij is/wordt een volwaardige NME voorziening; het ligt dus voor de hand om de beide NME voorzieningen te koppelen. De structurele samenwerking tussen kinderboerderij en NME centrum moet geïntensiverd worden. De verkenning in deze Business Case (zie daartoe o.a. de inventarisatie kansen/ voordelen versus beperkingen en aandachtspunten (Hoofdstuk 5) en de waardepropositie Canvas (Hoofdstuk 5.5) wijzen unaniem uit dat er een aanzienlijke synergie ontstaat wanneer beide organisaties intensiever gaan samenwerken, c.q. worden samengevoegd.

Standpunt college:

Wij zijn voorstander van een ontwikkeling van de brede NME-voorziening naar een professionele organisatie. Voordat de raad tot een definitief besluit komt over de vorm en inhoud en de daarmee gepaard gaande kosten, zal met het stichtingsbestuur van de kinderboerderij een subsidieovereenkomst afgesloten moeten worden, voor de overgangperiode. We gaan er ook vanuit dat tussen de kinderboerderij en de NME de zoektocht naar versterkingspunten in de samenwerking wordt voortgezet. Er moet goede aandacht zijn voor de effecten van verdergaande samenwerking in het bijzonder als het gaat om de keuze van de bestuursvorm die ook buiten de gemeentelijke organisatie kan liggen.

De beantwoording van de overige twee onderzoeksvragen doen we binnen de context van scenario III:

Onderzoeksvraag 2:

In welke organisatorische context wordt de toekomst van deze voorziening het beste geborgd?

Wij stellen voor om de kinderboerderij én het NME centrum per 1 januari 2019 samen te voegen (te fuseren) tot één nieuwe organisatie. Dit wordt dan een nieuwe rechtspersoon (stichting) waarin beide bestaande organisaties volledig opgaan. Feitelijk betekent dit voor het NME centrum dat het extern zal verzelfstandigen. Dit is overigens in lijn met landelijke trends van (middelgrote) NME centra in Nederland die kiezen voor functiecombinaties en nieuwe verdienmodellen.

Deze fusie en verzelfstandiging vraagt om een relatie intensief vervolgproces. Dit proces zal, zo leert de ervaring, minimaal een jaar in beslag nemen. Onze ervaring met verzelfstandigingen van NME voorzieningen leert, dat het organisatorisch en bedrijfskundig opstarten van de nieuwe organisatie in een periode van 9 tot maximaal 12 maanden gerealiseerd kan zijn. De datum 1 januari 2019 lijkt ons daardoor – mits bestuurlijk tijdige de beslissingen genomen worden- alleszins haalbaar.

Standpunt college:

In principe staan we achter het idee dat wanneer de raad besluit tot het realiseren van een brede NME-voorziening, het gewenst is te onderzoeken of en onder welke voorwaarden deze voorziening buiten de gemeentelijke organisatie vorm gegeven kan worden. Dit proces vraagt tijd en inzet om de verdiepingsslag als een voldragen conceptbesluit aan de raad voor te kunnen leggen. Het in het rapport genoemde tijdsplan zien we mede gelet op de herindeling als niet haalbaar.

Onderzoeksvraag 3:

Aan welke randvoorwaarden moet dan worden voldaan?

Om deze vraag in detail te kunnen beantwoorden zal, na besluitvorming door het gemeentebestuur over de geschetste scenario's een businessplan moeten worden opgesteld waarin de financiële en organisatorische aspecten in detail worden uitgewerkt. Vooruitlopend daarop zijn er enkele randvoorwaarden en kaders op hoofdlijnen die voor de besluitvorming in deze fase van deze businesscase al actueel en relevant zijn.

Standpunt college:

Wij onderschrijven het belang van een gedegen onderzoek ter voorbereiding op de besluitvorming in de raad over de beoogde ambitie. Een uitwerking in een businessplan zoals in dit rapport is verwoord lijkt een goede vorm. Wij onderschrijven de constatering dat voor de komende 3-5 jaren de huidige locaties voldoen als de raad instemt met de uitwerking van optie 2 of 3 en de constatering in het rapport dat het landgoed Huis Sevenaer een waardevolle potentiële invulling zou kunnen geven aan de uitwerking van plannen op dit beleidsterrein.

Argumenten en alternatieven

1. Er is behoefte een nieuw beleidsplan voor het natuur- en milieueducatiebeleid.

Uit het rapport blijkt dat er inhoudelijk gezien bij de deelnemers behoefte bestaat aan kaders waarbinnen de voorzieningen het nieuw op te stellen beleid vorm en inhoud gaan geven. Er is een aantal onderwerpen genoemd die in dat beleid betrokken moeten worden. Een uitgewerkt businessplan maakt een aantal zaken concreet wat een goede basis kan vormen voor het nieuw te vormen beleid. Uitwerking van het businessplan aan de hand van de nieuwe kaders van beleid de logische volgorde. In dit verband ligt het voor de hand de ontwikkeling van het nieuwe beleid gelijktijdig op te pakken met de invulling van het businessplan.

2. Een businessplan is nodig om de raad inzicht te geven over de consequenties van beleidskeuzes.

Om een weloverwogen besluit te kunnen nemen over de mogelijke samenwerking tussen de kinderboerderij en de afdeling NME in een breed perspectief is het maken van een businessplan nodig. De keuze over de bestuursvorm moet vanwege de grote consequenties voor de direct betrokkenen zorgvuldig opgepakt worden.

Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Indien de raad de conclusies van het rapport deelt en eventueel aanvullingen aanreikt dan vormen deze de basis voor de vervolgdiscussie in de nieuwe raad over de wijze waarop we in deze gemeente het natuur- en milieueducatiebeleid verder vorm gaan geven. Een businessplan zal inzicht geven in de uitwerking van de verschillende opties en de kostenramingen daarvan.

Communicatie

Met het stichtingsbestuur Kinderboerderij Rosorum wordt de voorgenomen procedure afgestemd.

Kosten, baten en dekking

Om uitwerking te geven aan de conclusies en aanbevelingen van het rapport is voor de korte termijn afstemming nodig tussen het stichtingsbestuur van de kinderboerderij over wat er binnen de begroting realiseerbaar is en of dit leidt tot aanpassing van de exploitatiesubsidie voor de komende jaren. Voor de lange termijn zal uitwerking van opties en plannen eventueel aangevuld met specifieke raadswensen in een businessplan uitgewerkt moeten worden. Hiervoor is thans geen ruimte in de lopende begroting. De gemeenteraad zal te zijner tijd extra middelen beschikbaar moeten stellen. Voor het opstellen van een businessplan is een bedrag van € 30.000,= gemoeid.

Herindeling – preventief toezicht en beleidsharmonisatie

Is er sprake van preventief toezicht? Nee

Is er sprake van afstemming over beleidsharmonisatie in het kader van de herindeling? Ja

Burgemeester en wethouders van Zevenaar,
De secretaris, De burgemeester
mr. S.E.G. Wiersma drs. J.M. Staatsen

Portefeuillehouder	Mw. T. van der Werf
Datum b&w	21 NOVEMBER 2017
Nummer b&w-advies	ADV/17/801434
Behandelend ambtenaar/afdeling	C.J.M. Wijnbergen
Telefoon	595183
Behandeling in raadscommissie	SAMENLEVING 12 DECEMBER 2017